

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XXXIX. De impediante alterius bonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

C A S U S XXXIX.

De impediēte alterius bonum.

Tubenius timens 1. ne Cajus sibi beneficium vel hereditatem praripiat, tum falsa, tum vera, sed occulta ejus crimina exaggerando aperit. 2. Sub pretextu, quod sit indignus vel minus dignus. 3. 4. Agrote in favorem Caji testamentum facere volenti persuadet non esse vita periculum & Notarium haberi non posse, 5. Amicum causam Caji recommendare volentem convivio & blanditiis in suam partem trahere; abundantiore potu ejus secreta expiscari, & tam diu detinere nititur, usque dum opportunitas recommendandi pratereat. 6. Ex litteris Caji injuste apertis videt Cajum & Titium habere spem promotionis, eandemque utrique praripit. 7. Tempore famis negat se habere frumenta, qua vendere possit, ut cives accrescente fame ea cogantur solvere majori pretio. 8. Ut evadat multam, crimen semiprobatum negat, & innocentiam per falsos testes probat.

QUÆR. Qualiter ad restitutionem obligetur alterius bonum impediens? **ꝛ.** Qui impedit rationabiliter invitum à consecutione boni ex justitiâ commutativâ debiti, seu ad quod habet jus in re vel ad rem, peccat contra justitiam, & tenetur ad restitutionem damni illati, quia lædit jus rigorosum alterius, sive ex parte modi impediendi intercurrat vis aut dolus, sive non. *D. Thom. a. 2. ad 4.* Si verò bonum ex justitiâ non debeat, velut eleëmofyna, beneficium & quodlibet donum gratuitum, impediens ad nihil tenetur, quia nul-
lum

lum jus lædit, nisi intercurret fraus, mendacium, detractio, vis, vel injustus metus &c. tunc enim tenebitur restituere pro rata spei, quæ alter bonum erat consecuturus. *Ratio est:* quia quamvis talis non habeat jus ad bonum indebitum, quilibet tamen habet jus, ne vi, fraude, detractioe &c. à bono aliàs indebito impediatur. Ecce regulam generalem ex qua pro Resolutione Casûs

2. *Deduces sequentia* 1. Si absque vi, fraude, mendaciis vel detractioe facias, quominus aliquis scribatur hæres, ad beneficium eligatur vel præsentetur, peccas quidem mortaliter contra charitatem, si id facias absque justâ causâ, non tamen contra justitiam, quia alter non habet jus, ut scribatur hæres, neque dignior ante electionem vel præsentationem jus rigorosum habet ad beneficium, nisi dignior judicatus fuisset in concursu, tunc enim haberet jus ad rem, e contra si hos impedias vi, metu vel fraude, teneris pro rata spei; ut si testatorem volentem disponere in alicujus favorem falsâ spe vitæ distrahas, aut si maritus minetur in casu reconvalescentiæ duriùs habere uxorem, nisi hoc vel illo præterito testetur in sui vel suorum gratiam, vel vocaturus Notarium simul let, se eum reperire non potuisse, ne hic vel ille scribatur hæres, &c.

2. Si hæredem scriptum impedias, quo minùs mortuo testatore adire possit hæreditatem, aut electum, quo minùs confirmetur, vel præsentatum, quo minùs ei collatio fiat, aut confirmatum à capienda possessione, etsi vis vel fraus non intercurret, ad restitutionem teneris, quia omnes hi habent verum jus in re vel ad rem.

3. Si zelo bono aliquem impediās à bono in-
justè vel vitiosè obtinendo, v. g. impedis, quo
minùs Petro verè indigno vel Simoniaco benefi-
cium vel officium conferatur; aut ne consequatur
legatum vel hæreditatem injustam, vera ejus cri-
mina etiam occulta ad illum finem collatori vel te-
statori, quantum opus est, manifestes, non pec-
cas, nec restitutioni es obnoxius, quin potiùs
laude dignus, quia maximè interest Ecclesiæ &
reipublicæ, beneficia & officia non conferri indig-
nis; quòd si id facias ex odio vel vindicta cum vi
vel fraude, peccas quidem contra charitatem, imò
& contra justitiam, si plus, vel coram pluribus,
quàm opus est, eum infames, ita ut tunc tenearis
ad restitutionem famæ, non tamen teneris ad ali-
quid pro bonis indebitis, quia ei sine peccato nec
conferri, nec ab ipso acceptari poterant.

4. Qui conferunt, vel faciunt conferri bene-
ficia vel officia scienter indignis vel notabiliter
minùs dignis, peccant, & ad restitutionem te-
nentur, non quidem dignis vel dignioribus, qui
propriè jus non habent, sed Ecclesiæ vel reipu-
blicæ pro damnis secutis, huic enim collatores
ex officio vel quasi contractu obligantur officia
& beneficia dare idignioribus, ut dixi *Cas. 28.*
n. 2. & 3. Hinc qui Episcopum determinatum
ad conferendum Beneficium digniori, etiam si-
ne fraude, solo suasu vel precibus inducit, ut
conferat illud sibi vel alteri notabiliter minùs
digno, peccat graviter, cum obligatione satis-
faciendi Ecclesiæ pro damno inde secuto, quia
avertit Episcopum ab eo, quòd ex justitia facere
tenebatur, quod à potiori tenet, si Beneficium
conferatur planè indigno; quo casu primo loco
C resti-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. II.

restituere tenetur officium vel beneficium indignè obtinens unà cum fructibus indignè perceptis secundo loco collator, tertio suator vel promotor. Econtra si etiam per vim vel dolum præterito digno officium vel beneficium dari facias digniori, ad nihil teneris, quia procuras, ut collator faciat, quod in conscientia facere tenetur.

5. Qui vi, fraude, mendaciis, detractionibus impediunt mercatores à lucro, pauperem ab elemosyna, famulum à servitio v. g. dicendo de mercatore, quòd utatur iniquo pondere vel mensurâ, de paupere, quòd non sit verè pauper, de famulo, quòd sit negligens &c. omnes hi tenentur reparare damna emergentia.

5. 6. Si Servus vel procurator Caji mercede conductus nomine Caji beneficium petere vel litteras deferre debeat, peccas contra justitiam & pro rata spei obligaris Cajo satisfacere, si hos etiam nudis verbis, precibus, suasu, vel convivio abstrahas, quo minùs beneficium petant vel litteras deferant, quia causa es, ut hi omittant, quòd facere ex contractu obligantur; ergo teneris ad damnum Cajo obinde secutum. Econtra si amicos gratis causam Caji promoventes convivio, blanditiis vel aliter absque fraude in tuas partes trahas, aut etiam bonis verbis vel hilariore potu animi secreta, quæ ex justitiâ reticere non obligantur, expisceris, non peccas, quia non uteris vi vel dolo, & aequè jus habes eorum patrocinio fruendi, quàm Caju; si vero tu eos dolosè inebries, & detineas, ut tempus opportunum negligent, & tu interim officium vel beneficium præripias, teneris pro mensurâ probabilitatis & spei, quam habebat Caju, si ejus amici non fuissent impediti.

7. Si ex litteris Caji injustè apertis videas eundem habere spem promotionis, litteras verò easdem tempestivè consignatas eādē occasione ad Cajum destines, eūque ob haustam inde scientiam absque fraude prævenias. *Less. l. 2. c. 12. num. 130. Dian. p. 3. t. 6. ref. 33.* dicunt te ad nihil obligari, quia injusta litterarum apertio se remotè habet, & non hæc, sed tua solertia impedit Cajum promotionem; sed probabilius est, quod obligeris pro ratâ spei, quia iniquè acquirendo scientiam secreti, es vera & injusta causa impeditæ promotionis; idem est, si ex litteris Caji injuriosè apertis, videas pretium certarum mercium esse augendum, & propterea Cajum in cõmendis ejusmodi mercibus prævenias; si Caju litteras laceravit & abjecit, tu verò collectis fragmentis eas legeris, *Sylv. Laym. Sporer n. 208.* alique negant, te ad quidquam teneri, quia Caju litteras suas habuit pro derelictis; sed veriùs est oppositum, nam hoc ipso quòd litteras laceret, secretum earum non habet pro derelicto, sed potius illud abscondere voluit, ideo enim eas comminutas & non integras projicit, ne secretum prodatur.

8. Si ex litteris Caji injuste referatis videas Sempronium habere spem promotionis, & exinde eandem præripias, probabilius ad nihil teneris, quia illa referatio non fuit injuriosa Sempronio.

9. Quid si vendens frumenta contra leges patris simulet se vendere pannos, vel neget se habere frumenta, usque dum creverint in pretio, ita ut obinde cives ex post cogantur frumenta cariùs emere, an inquam talis teneatur hoc damnum reparare? videtur enim tuo dolo aut mendacio

hujus damni esse causa. *R.* Probabilius non tenetur
quia cives non habebant spem ista frumenta viliori
pretio emendi, nisi ex ejus libero consensu, quem
dare nec vult nec tenetur; ergo eos non impedit
à spe melioris pretii; qui autem utitur dolo vel
mendacio, sed per ea non impedit à bono vel spe
boni, non est obnoxius restitutioni, quia dam-
num reale non infert. *Confirmatur*: Si duæ res
capaces instent pro beneficio, & collator primo
dicat non vacare beneficium, ut sic possit confer-
re secundo; quamvis utatur mendacio, ad nihil
tamen tenetur primo, quia primus nec habebat
jus nec spem ad beneficium, nisi dependenter à vo-
luntate collatoris, quæ supponitur non esse. *S.*
dicas: etsi cives non habeant jus ad frumenta, ha-
bent tamen jus, ne ab eorum emptione dolose
impediantur; idem est de eo, qui instat pro be-
neficio. *R.* *Distinguendo*: habent jus, ut dolose
non impediantur ab emptione frumentorum, si
habeant spem emendi, *C.* Secus *N.* idem est de
impediente instantem à beneficio; si enim instans
spem nullam habeat, damnum reale ei non in-
fertur.

10. Ex eadem ratione, qui negat crimen
semi probatum, non tenetur ad mulctam, quam
aliàs pendere deberet, quia Judex vel Fiscus nec
jus nec spem ad mulctam habent, nisi crimine
plenè probato, quæ probatio in defectu unius te-
stis merè dependet à confessione rei, quam ipse
nec facere vult, nec ex justitiâ tenetur; neque ob-
stat, quòd fortè mentiatur, nam per solam vo-
luntatem tacendi, etiamsi mendacium non ad-
fuisse, plena criminis probatio & per consequens
mulcta impedita fuisset. Idem plures dicunt de eo,
qui innocentiam per falsos testes probat, quod dicitur

mitti potest, si absque eo crimen plenè probari non poterat, aliàs enim Judex habuisset spem certam multæ, à qua impeditur per falsos testes. Similiter si religiosus iussus instruere vel qualificare aliquem pro beneficio, dicat se non habere tempus, cum tamen habeat, non tenetur ad aliquid, quia talis non habuit ullam spem qualificationis, nisi dependenter ab ejus voluntate, quæ non existit, neque ex justitia v. g. erga stipendium instrueretur, sed solum ex obedientiâ vel charitate ut suppono; si autem mendacio impediret, quo minùs ab alio instrueretur, utique teneretur pro ratâ spei.

C A S U S XL.

De Radice restitutionis ex re accepta,
& in specie de possessore malæ
vel dubiæ fidei.

Vtellius aliqua incipit possidere dubitans. 1. An sint aliena, qua apud ipsum perierunt, vel eorum Dominus reperiri non potuit. 2. Alii possidet partim bona, partim malâ fide. 3. Retinet, consumit, aut vendit, et si probabilis judicet esse aliena. 4. Putat se possidere vel consumere rem Petri, cum tamen sit Pauli. 5. Detinet rem malâ fide. 6. Vel bonâ fide accepit à possessore mala fidei. 7. Qua res ejus expensis fuit meliorata. 8. Triticum alienum consumit in primo, secundo & tertio valore, n. 9. & sequentibus. Dubitat, an Dominus triticum in summo valore erat consumpturus. 14. Res ex incendio ereptas retinet. 15. Eodem vel alio casu perdit.